

DE TOEKOMST

DIE ONS WACHT.

EENE LEZING DOOR MEJ. LOUISA
SHAW GEHOUDEN TE HARRO-
GATE (ENGELAND)

1904

UITGAVE VAN DE THEOSOFISCHE UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ, AMSTELDIJK 76 EN 79, AMSTERDAM.

DE TOEKOMST
DIE ONS WACHT.

EENE LEZING DOOR MEJ. LOUISA
SHAW GEHOUDEN TE HARRO-
GATE (ENGELAND)

1904
UITGAVE VAN DE THEOSOFISCHE UITGEVERS-
MAATSCHAPPIJ, AMSTELDIJK 76 EN 79, AMSTERDAM.

DE TOEKOMST DIE ONS WACHT.

Overzie niet treurend het verleden, het komt niet terug. Verbeter wijselijk het heden, het is het uwe. Ga voort de nevelachtige toekomst tegemoet te gaan met een rein hart en een kloek besluit.

Alleen het tegenwoordige behoort U!

Verbeter het wijselijk.

Dit alles mag werkelijk een wijze raad heeten, maar de vraag doet zich dadelijk aan ons voor: Hoe kunnen wij wijselijk, verstandelijk het Tegenwoordige verbeteren, zoo wij niet enig denkbeeld hebben over de Toekomst, waarmede het Heden altijd zal vereenigd worden?

Hoe kunnen wij met verstand onze voetstappen besturen indien wij niet enig begrip hebben waarheen wij zullen gaan?

Dat is het — „waarheen wij gaan zullen” — de nevelachtige Toekomst, die wij heden onder de oogen zullen zien, wat wij daarvan weten — zoo wij er al iets van weten — opdat wij het evenzoo belangrijke Heden daarnaar juist richten zullen.

Laat ons deze vragen beschouwen in het licht, dat de Theosophie daarop werpt, naarmate zij betreffen:

1^e ieder onzer in persoon,

2^e het volk, waartoe wij behooren,

3^e de Theosofische Vereeniging, waarmede velen onzer zich zoozeer vereenzelvigd hebben en waarin allen waarschijnlijk min of meer belang stellen.

I.

Het doel, waarnaar ieder wijze opvoeder streeft, onverschillig of hij een der ouders of een onderwijzer is, is om niet alleen den tegenwoordigen toestand van het kind zoo gelukkig mogelijk te maken en om het kind in harmonie te brengen met zijne omgeving, maar ook en wel in de aller-eerste plaats om in het kind op te wekken verstandelijke vermogens, zedelijke hoedanigheden, artistieke waarnemingsvermogens, stoffelijke krachten, die het in staat zullen stellen, in de toekomst gelukkig te zijn, en om zijne juiste plaats onder zijne medeburgers in te nemen, naarmate hij van kind ontwikkelt tot man. De wijzen, waarop het kind zich nu bezig houdt bij zijn spelen, bij zijne studiën, bij zijn artistiek streven, bij zijn gesprekken met zijn makkers en zijn leermeesters, worden in de handen van een waarachtig opvoeder, eerder gericht ter ontwikkeling van krachten, die in de toekomst van blijvende waarde zullen zijn, dan om op het oogenblik een volmaakt toestand van harmonie en geluk te verkrijgen. De richting van onze tegenwoordige opvoedingsmethoden is het ideaal te verkrijgen dat die twee hand aan hand gaan; om te leeren hoe de grootste hoe-

veelheid van goede menselijke hoedanigheid kan worden verkregen met de minste hoeveelheid strijd, moeite en onaangenaamheid, die het kind in zijn groei nu moet lijden. Dit nu moest gewis het geval zijn naar mate van de wijsheid van den leermeester en de verstandelijke medewerking van het kind, dewijl het tegenwoordige oogenblik, van uit sommige gezichtspunten, een even belangrijk aspect van het Eeuwige Nu oplevert als eenig ander tijdstip in de toekomst.

Er is bij de opvoedingsmethoden van onze dagen een steeds aangroeiend streven naar het doen verdwijnen van den opvoeder in den vorm van den hardvochtigen, taak opgevendenden, meester, die onbepaalde, zelfs blinde, gehoorzaamheid eischt (desnoods met de punt van de rotting) om plaats te maken voor den opvoeder, die in de werkelijke beteekenis en bepaald voor het kind zelf, zijn beste vriend en makker is, die een levendig belang stelt, niet alleen in zijn plichten op school, maar ook in zijn spelen, in zijn vermaken in zijn vrijen tijd, zoo zeer zelfs in niet weinige gevallen, dat hij een held wordt in voetbal of op het cricketveld, zoowel als een erkende meerdere in het Grieksch en Latijn, en aardrijkskunde en geschiedenis, of in de wiskunde of de natuurwetenschap. Van zijne zijde vindt de opvoeder in het kind een metgezel, neemt hem in zijn vertrouwen over de idealen, die hij als opvoeder tracht te bereiken en dit veel meer dan

men vroeger deed; hij ontvouwt aan het kind tot op zekere hoogte de doeleinden die hij voor hem en zijn makkers op het oog heeft, naarmate het vernuft van het kind die vatten kan, en doet dit wellicht niet in zooveel woorden, maar op zoodanige wijze dat hij zijn leerling prikkelt tot het besluit om zamen te werken met hem, den opvoeder, om zich bekwaam te maken voor de toekomst die hem als man wacht.

Deze neiging in de kleine wereld van de school en het familieleven, van den leermeester om zamen te werken met den leerling, evenals van den leerling met den leermeester, naarmate verstand en kracht van zelf bestuur toenemen, ziet men eveneens in de grootere School der Menschheid betrekkelijk de oudere broeders van het menschelijk ras — die oudere Broeders, die afgezien hebben van het recht om in Nirwana te vertoeven, ten einde te blijven bij ons Hunne jongere broeders als Leeren, Gidsen, Redders, Helpers. Steeds zijn, sinds de menschheid op deze planeet kwam, Hoogere Wezens met ons verbonden geweest, volbrengende Hun vrijwillig opgenomen taak om te helpen in het bespoedigen van onze ontwikkeling, door b.v. de wetten der menschelijke samenleving te regelen, en onderzoekingen en ontdekkingen in de Kunsten en Wetenschappen aan te moedigen. En iederen keer, wanneer de noodzakelijkheid riep, kwam een Hunner als Heiland onder de menschen om een nieuwen stoot te geven aan hun geestelijk leven,

door het vestigen van een nieuwen Godsdienst en door voor hen het vergeten ideaal van 't Goddelijk Menschzijn te herstellen. En thans, op dezen trap der menschelijke ontwikkeling, hebben Zij gemeend dat de tijd rijp is om Hun jongeren broeders eene gelegenheid te geven, zoo zij maar willen, om nog meer in de vertrouwelijkheid hunner Goddelijke Leermeesters te worden opgenomen, opdat onze samenwerking met de Wet meer verstandelijk moge zijn dan tot nu, opdat onze zedelijkheid niet langer gegrondvest moge worden op hoop op belooning of angst voor straf (de prijs of de stok van den ouderwetschen schoolmeester) of zelfs op een zuiver blinde liefde en toewijding aan een der Grooten Wezens, maar meer en meer op het begrijpen van het ontwikkelingsontwerp, waarvan wij een deel uitmaken, en op het gereed maken van ons zelf om daarin met verstand te dienen.

En aldus worden aan ons (de gemiddelde menschheid), door de Theosofische beweging, en langs andere wegen, aanduidingen door Hen gegeven, door middel Hunner onmiddellijke leerlingen (die zelve in staat zijn een niet gering deel der leeringen als waarheid te kennen); inderdaad worden tegenwoordig meer dan aanduidingen gegeven van, wat tot nu voor het menschedom, de zeer nevelachtige Toekomst geweest is, die ons wacht.

Bij dergelijke pogingen, die in vorige eeuwen der wereldgeschiedenis zijn aangewend om in den mensch eene erkenning op te wekken van zijn goddelijken

aard en bestemming, zijn breede nevelachtige schetsen van zijn toekomst aangegeven, hoofdzakelijk in symbolen en mythen, in geschiedenissen en beeldspraak, tegelijk met regelen voor zijn gedrag neergelegd om hem op dat oogenblik te leiden voornamelijk om hem aan te geven hoe hij zich de belooning van den Hemel kon verwerven en aan de pijnen van de hel kon ontkomen. Over bijzonderheden, die nu gedrukt worden in onze Theosofische boeken, en openlijk besproken worden voor wie ooren heeft om te hooren, werd, in vroegere tijden, alleen gesproken tot hen, die toegang hadden gekregen tot de "eerediensten der Mysteriën" die verbonden waren met de verschillende godsdienstige instellingen. Eén reden daarvoor is niet ver te zoeken. Een klaar begrip van de ingewikkelde samenstelling van den mensch, den aard van den onsterfelijken mensch, die overleeft, en zijne verhouding tot de lichamen, die hij tijdelijk bewoont, konden niet zoo juist worden gegeven om voldoende begrepen te worden, voordat de menschen eene voldoende hoeveelheid wetenschappelijke kennis hadden gekregen van het ééne gebied van het heelal, het stoffelijke, waarop voor het oogenblik ons bewustzijn bijna geheel geconcentreerd is. Voorts, voordat het vermogen van wijsgeerig denken ietwat ontwikkeld is, zoodat men beginselen kan afleiden uit bijzonderheden, zouden vele bijzonderheden over de toestanden na den dood en over de nog roem-

voller toekomst, die de menschheid wacht aan het einde van den cyclus van duizende incarnatiën, geschikt zijn om de jonge zielen te verbijsteren en eerder de tegenwoordige poging verlammen, dan die prikkelen. Maar thans wordt een steeds aangroeiend aantal menschelijke zielen, om zoo te zeggen, meerderjarig, in elk geval toch nadert de tijd waarop meerdere kennis van de goddelijke plannen voor de toekomst hen in staat zal stellen om thans met verstand samen te werken met de Goede Wet, die de ontwikkeling bestuurt, en dit zal hen prikkelen om hunne ontwikkeling ter hand te nemen en al meer en meer zichzelf te besturen van binnen uit. Daarom worden nu bijzonderheden verkondigd "van de daken der huizen" om zoo te zeggen, waarover in vroegere mededeelingen van geestelijke waarheid alleen door den Meester werd gesproken tot zijn onmiddellijke leerlingen "in het huis."

Ik stel mij voor thans kortelijk eenige bijzonderheden mede te deelen over de toekomst, die ons wacht, voor de verspreiding waarvan de Theosofische Vereeniging hoofdzakelijk aansprakelijk is, zoodat wij tevens haar invloed kunnen gadeslaan op het wijze gebod "Verbeter wijselijk het tegenwoordige".

Eén deel dezer bijzonderheden, van groot gewicht en belang voor ons, heeft betrekking op

den toestand van den mensch na den dood van zijn stoffelijk omhulsel. Al moge iedere andere gebeurtenis van onze toekomst gewikkeld zijn in nevelachtige onzekerheid, één feit ten minste is duidelijk aan ons allen, al wenden wij nog zoo volhardend onzen aandacht er van af, en dat is dat ieder van ons vroeger of later zal sterven; hieronder verstaan wij dat deze stoffelijke vorm, waarmede wij ons thans zoo ruimschoots vereenzelvigen, moet vergaan en niet langer door onze vrienden nabij ons en ons dierbaar gezien kan worden en deze moeten op hunne beurt, vroeger of later datzelfde lot ondergaan. De dood van deze stoffelijke vorm, wij weten niet wanneer of hoe, is eene volkomen zekere gebeurtenis in de min of meer verwijderde toekomst, die ieder onzer wacht. En dan, wat dan?

Iedere godsdienst op de wereld heeft geleerd de onsterfelijkheid der ziel, heeft geleerd dat de mensch zelf niet sterft met zijn stoffelijk lichaam, dat wanneer de vorm vergaat, de mensch ontdaan van dit sterfelijk kleed, voortleeft, en dat de omstandigheden van wel en wee in het leven na den dood, grootendeels worden bepaald door de wijze, waarop hij in dat aardsche leven de gelegenheden, die zich voordeden, heeft gebruikt. Maar de volgelingen der godsdiensten verschillen over de vraag hoe het beste het *wel* te verzekeren en aan het *wee* te ontsnappen. Sommigen leggen meer nadruk op het karakter, wat wij dus *zijn*; sommige op

gedrag, wat wij dus *doen*; sommige op belijdenis, wat wij dus *gelooven*.

De Theosofie stemt in met de godsdienstige meeningen hier uitgedrukt, maar zij gaat verder en toont ons aan hoe karakter, gedrag, geloof ieder hun eigen vruchten afwerpen in de toestanden na den dood, en legt ons wetenschappelijk uit op welke wijze die toekomst oorzakelijk en innig met het tegenwoordige verbonden is. De Theosofische leerstellingen betreffende den aard van den mensch hebben ons in staat gesteld om de werkelijkheid der toestanden na den dood te begrijpen, om die niet langer te beschouwen als een vrome, godsdienstige hoop of vrees, maar als een vanzelfsprekend, wetenschappelijk feit, duidelijk voor ieder, die zich de moeite van het bewijs wil getroosten.

De Theosofie leert ons dat de mensch eene onsterfelijke ziel is die niet alleen één lichaam heeft, maar *lichamen*, min of meer afgewerkt, lichamen, waarmede hij nu gekleed is en werkt. De onsterfelijke mensch gebruikt op dezen trap van zijn loopbaan minstens *drie* lichamen, ieder behorende tot een der drie gebieden van het heelal, waarop hij nu leeft en werkt, — het stoffelijke, het astrale, het verstandslichaam op de stoffelijke, astrale en verstands gebieden. Deze drie lichamen zijn kleedingstukken, hoofdzakelijk van de eigen makely der ziel die ze ook wijzigt; en de toestand dier lichamen bepaalt grootendeels

de omgeving en dus de uitwendige oorzaken van het wel of wee der ziel, die er in woont.

Ieder dezer drie kleedingstukken der ziel staat in verband niet alleen met één der drie gebieden van het heelal, waarop de menschelijke ontwikkeling nu voortgaat, maar ook met de verschillende toestanden van het bewustzijn in het stoffelijke aardse leven. Het astrale lichaam behoort tot het *droom*bewustzijn en tot het bewustzijn der ziel in den staat bekend in de Roomsche Katholieke Kerk als het Zuiveringsoord (Vagevuur), dat volgt op den dood van het stoffelijk lichaam. Het verstandslichaam behoort tot den bewustheidstoestand, die door de meesten onzer ondervonden wordt in diepen slaap, en tot het bewustzijn der ziel na den dood, wanneer zij bevrijd is van de onzuiverheden van den lageren gevoelsaard, en in staat is te antwoorden op de zalige heerlijkheden van den Hemelschen wereld. Wanneer hij in dit aardse leven is, wakker op het stoffelijk gebied, is de mensch in het bezit van, en handelt hij in en door al die drie lichamen — het verstandelijke, astrale en stoffelijke — maar grootendeels is hij alsnog slechts in het stoffelijk lichaam objectief bewust van de verschijnselen van het stoffelijk gebied.

Wanneer de mensch zich terugtrekt uit zijn stoffelijk lichaam, wat wij sterven noemen, is hij in het bezit van en handelt hij in en door slechts *twee* dier lagere lichamen t.w. het verstandelijke en het astrale en is dan objectief bewust

van verschijnselen op het astraal gebied, dat wil zeggen: hartstochten, aandoeningen, begeerten worden voor hem voelbare en waarneembare werkelijkheden.

Op een nog later tijdstip, na den dood, niet alleen van stoffelijken vorm, maar ook van zijn astraal lichaam, trekt hij zich wederom binnenwaarts terug en opwaarts, dichter bij de Eeuwige Werkelijkheden, dichter in zijn eigen voortdurende Binnenste. Hij trekt zich terug van zijn eigen hartstochtelijke of astrale uitdrukking van dat gebied van Gods heelal, boven hetwelk begeerte ter bevrediging van het afgescheiden zelf geen uitdrukking kan vinden, en het astrale lichaam wordt op zijn beurt achtergelaten om te vergaan. Hij, de onsterfelijke mensch, trekt zich terug in een nog fijner gebied en is dan in het bezit van en handelt in en door slechts één zijner drie lagere lichamen, t.w. het verstandslichaam. En wanneer nu de geheele energie van zijn wezen teruggetrokken is van de twee lagere werelden, wordt hij innig, levendig bewust in dat gedeelte van God's heelal, waar de gedachten objectieve werkelijkheden zijn, waar niets voor hem uitdrukking kan vinden dan reine gedachten, waar glorierijke invloeden neerdalen van nog hoogere gebieden van God's heelal, en de kracht en werkzaamheid van het Geestelijk Binnenste van hem zelf en alle wezens, die hij geleerd heeft zuiver en onzelfzuchtig lief te hebben. Dat is de Hemelwereld der Toekomst, die ons

wacht, waar wij omringd zullen zijn door al onze geliefden op hunne beste, en hoogste en edelste wijze of althans op de beste, hoogste en edelste van alle wijzen, waarop wij in staat zijn weerklink te geven naarmate wij de geschiktheid daartoe hebben ontwikkeld. Datgene, wat een band vormt tusschen ons en onze geliefden in de Hemelwereld, de wereld van gedachte, zijn onze eigene Denk Beelden van hen, nu objectieve werkelijkheden; magnetische banden tusschen hunne onsterfelijke Egós en ons, banden waardoor zij in staat zijn zich aan ons meer gereedelijk te openbaren dan op aarde mogelijk is, en te antwoorden op onze gedachten, ons streven, onze hoogste idealen voor hen. Een rijke en heerlijke Hemelwereld zal ons doel zijn naar dezelfde mate, als waarnaar wij in het aardse leven, het vermogen aankweeken om onzelfzuchtig lief te hebben, zonder daarvoor eenige vergelding te zoeken, het vermogen om hooge, edele, wijsgeerige gedachten op prijs te stellen, het vermogen om goddelijke harmoniën en schoonheden te beantwoorden en voort te brengen, die op beperkte schaal op dit stoffelijke gebied uit te drukken zijn in muziek en kunsten en Gods eigen handwerk in de stoffelijke natuur.

Deze theosofische leer over den samengestelden aard des menschen, evenzeer als over zijn verschillende lichamen en hunne verhouding tot de overeenkomstige gebieden der natuur, geeft ons, naar wij zien, een zeer praktischen en bruikbaren

sleutel ten opzichte van de toekomst die ons wacht, en van de vraag hoe onze toestanden na den dood bepaald worden door den rol, dien wij nu spelen in ons stoffelijk bestaan, met al onze lichamen om ons. Want, in ons stoffelijk bestaan, wanneer de levensslinger op zijn laagste punt zwaait en de ziel bedekt is in al haar sluiers van stof, scheppen en wijzigen wij door de krachten die wij aanwenden, niet alleen het stoffelijke lichaam, maar ook de fijne innerlijke lichamen, waarin wij objectief bewust zullen zijn in onzen Hemelwereld en in den tusschentoestand tusschen dien staat en onzen tegenwoordigen toestand.

Onze begeerten, aandoeningen en hartstochten, beslissen gedeeltelijk ons lot in dit stoffelijke aardse leven, maar zij beslissen nog veel meer over ons lot en onze positie in den voorafgaanden staat terstond na den dood. Want onze begeerten, aandoeningen, hartstochten vormen voor ons een werkelijk Begeertelichaam, waarin wij ons zelf *in de niet ver verwijderde toekomst* levend en wakker zullen vinden.

Hetzelfde geldt van onze gedachten, — zij mogen vaag of beslist, zwerfende of wel beheerscht zijn — hetzij wij die reden, of verzinsel, of geheugen of verbeelding noemen; van onze gedachten hangt niet alleen het al of niet slagen af van onze ondernemingen in dit aardse leven, maar ook het soort van Verstandslichaam, dat wij maken

voor onze woning in de Hemelwereld en het karakter van de atmosfeer, waardoor wij dan zullen omringd zijn.

Door onze begeerten derhalve zijn wij bezig ons begeertelichaam te scheppen en te wijzigen, het kleed onzer ziel op het astraal gebied; door onze gedachten bouwen wij voor ons zelf het nog fijnere lichaam, dat ons werktuig zal zijn om in de Hemelwereld te werken en ervaring op te doen.

En wat kunnen wij nu zeggen, ter verduideliking der leerstellingen der Theosofie, over de nog meer verwijderde toekomst van den onsterfelijken mensch zelf, den bewoner dezer lagere werelden, die door den zwaai van den slinger van zijn leven wordt medegenomen van de stoffelijke wereld van begeerten, vandaar naar de Hemelwereld en nadat hij alles van de heerlijkheid daar heeft verwerkt en in zich opgenomen, waartoe hij door zijne ontwikkeling bij machte was, weer neergezonden wordt tot het stoffelijke aardsche leven, om te worden geboren in het lichaam van een zuigeling om te gaan door jeugd, mannelijke leeftijd, verval en dood, teneinde nieuwe en krachtiger vermogens te verwekken om aan de schoonheden van God's heelal op ieder gebied te beantwoorden? Wat kunnen wij zeggen over de toekomstige bestemming van dezen onsterfelijken pelgrim, waarvoor zijne ervaring in deze drie lagere werelden bezig

is hem voor te bereiden? Nu is de leer der Theosofie, dat deze onsterfelijke ziel een *groeïende* ziel is en de Reïncarnatie de wijze, waardoor haar groei voortgaat, vol beteekenis voor ons.

Alvorens zijne menschelijke ontwikkeling voltooid is moet hij ten volle bewust worden op de drie gebieden, waarover gesproken is, en hij moet zich op die drie gebieden ten volle meester gevoelen, meester over zijne gedachten, meester over zijne begeerten, meester over zijne handelingen, en dientengevolge meester over iederen toestand, waarin hij zich daarin mocht aantreffen. Hij moet ook bekwaam worden om zijn bewustzijn naar believen te verplaatsen van het eene gebied naar het andere, om van het stoffelijke gebied naar het astrale te gaan, van het astrale naar het verstandsgebied, volledig wakker bewust, en om van zijn daden en ervaringen aan zijn stoffelijke hersens een helder verslag te kunnen uitbrengen. Maar hij zal — lang voor dit ten volle is bereikt, in nauwe en intieme kennis worden gebracht met twee andere nog hoogere en fijnere gebieden van het heelal, gebieden des geestes, waarmede wij ook nu reeds in aanraking zijn, doch die tegenwoordig voor de meeste onzer behooren tot de zuiver subjectieve gebieden van ons bestaan, de Wil en Wijsheid (of Liefde) aanzichten van het Zelf.

Op een zekeren trap van den groei der menschelijke ziel wordt eene andere ontwikkeling gevoegd bij de menschelijke, en zij gaat voort in

iedere daarbij betrokkene persoonlijkheid naast de menselijke ontwikkeling, evenals de menselijke ontwikkeling aan de dierlijke wordt toegevoegd en daarmee gelijkelijk voortschrijdt. Het dier-type is alleen volmaakt in het menselijke wezen; het menselijke kan, op zijn beurt, als zoodanig, zijne volledige volmaking alleen bereiken op al die vijf gebieden, waarop hij in de verre toekomst bestemd is meester te worden en daarvan ten volle bewust — alleen het menselijke type kan zijne volmaaktheid bereiken — in het Christusleven, dat in iedere reincarneerende menselijke ziel vroeger of later moet geboren worden en zich moet ontwikkelen. De Christusontwikkeling valt dus gedeeltelijk samen met de menselijke ontwikkeling en maakt die onderschikt, evenals de menselijke dit doet met de dierlijke. De geboorte van den Christus in de menselijke ziel is, volgens de Theosofische leering, een zeer beslist ontwikkelingsproces — een proces dat plaats vindt, wanneer de mensch het — in onze literatuur genaamde — Pad van Inwijding betreedt, het oude nauwe pad, waarover in alle groote godsdiensten wordt gesproken. De mensch nu *geloofd*, vanaf dat oogenblik, niet alleen, maar hij *weet*, dat hij is een Eeuwig Mensch, eene onsterfelijke ziel, die in vereeniging met het leven van den Christus, overgaat naar een toekomst van glorieus dienen en macht, die onbegrensd is.

Ofschoon de groote massa van het menschelijk ras nog ver verwijderd is van dien trap van zijn pelgrimstocht, zijn er geestelijke Pionieren van onze eigen menschheid, die niet alleen het punt hebben bereikt, waarop de Christus in hengeboren wordt, maar die reeds verder gekomen zijn tot “de maat van de gestalte van de volheid van Christus”, die het Goddelijke Mensch-zijn vormt. Zij hebben als Heilanden van het ras altijd er naar gestreefd om bij de menschheid, juist terwijl deze bezig was te gaan door de individualiseerende, afscheidende, strijdustige periode van hare ontwikkeling, de samenwerkende, vereenigende liefdehoedanigheden wakker te houden, die dienen tot voorbereiding voor de goddelijke menselijke ontwikkeling, waarin deze hoedanigheden de overheerschende zullen zijn.

En nu hebben Zij het oorbaar geacht op den tegenwoordigen ontwikkelingstrap der wereldgeschiedenis, ons een helderder begrip te geven van de beteekenis van dit alles, van de mogelijkheden der ver verwijderde toekomst, opdat wij de gelegenheid mogen hebben om met verstand ieder stukje vrijen wil te gebruiken, dat ons deel is, om het ontwikkelingsproces naar Christusschap te verhaasten, opdat de menschheid niet langer dan absoluut noodig is, vertoeve in den afscheidenden trap van het vermenschlijkte dier. Dit geschiedt gedeeltelijk, naar het schijnt, omdat er een kritieke tijd aanbreekt in de geschiedenis der volkeren,

die in de voorhoede onzer hedendaagsche beschaving staan, als wanneer er belangrijke keuzen gedaan moeten worden, keuzen, die van groot belang zijn voor de toekomst der menschheid op deze planeet, van sociaal, nationaal en internationaal belang. De ontwikkeling moet voorwaarts gaan, en de menschheid moet leeren met verstand er aan deel te nemen, door de vruchten te plukken van de keus, indien die wijselijk wordt gedaan, of de straffen te ondergaan, zoo de beslissing verkeerd is genomen. Want volkeren hebben even goed te kiezen als de individuen. Van de keus genomen in het verleden en het heden, hangt zoowel voor volkeren als voor individuen, hun aandeel af in het bepalen der bestemming der toekomst. Want bij natiën en rassen, even goed als bij individuen wordt, naarmate wij bekwaam worden onszelf te besturen, het Noodlot, of de wijze waarop onze Bestemming uitwerkt minder en minder bepaald door uiterlijke omstandigheden.

II.

Beschaafde Natiën zijn in den regel bezielde door menschelijke Ego's, die voorbij het middelpunt zijn gekomen eener eeuwendurende ontwikkeling, die het ontwikkelingspunt gepasseerd zijn, waarop het recht en passend is dat wij ons zelf duidelijk temidden eener materialistische beschaving, zouden erkennen als afgezonderde, geindividualiseerde

wezens, waarbij ieder mensch in de eerste plaats werkt voor zijn eigen zelfzuchtige bedoelingen en belangen. Het stelsel van concurrentie, puur en simpel, in den handel en de opvoeding in nationaal en sociaal leven heeft een hoogst belangrijken rol gespeeld in dit individualiseeringsproces, zoowel voor ons als natie als voor onze zustersnatiën in Europa, de Arische stam, die ook behooren tot die menschheid van het vijfde Ras, die nu de beschaafde wereld leidt en beheerscht. Na dat laagste punt van afgescheidenheid in ons individueel en volksleven bereikt te hebben, dit nog langer het *overheerschend* ideaal en hoofdfactor bij het bepalen onzer handelingen te laten zijn, zou beteekenen, langer dan noodig stil te staan op onzen tegenwoordigen trap van ontwikkeling, en daardoor zelfs nog veel meer lijden aan te brengen, als gevolg der uitersten van rijkdom en armoede, dan tot nu reeds het geval is geweest.

Daar de grondtoon van den trap van ontwikkeling, dien wij nu moeten ontgroeien, concurrentie, individualisatie, afgescheidenheid was, moet de grondtoon van den volgende trap samenwerking zijn, broederschap, vereeniging van gescheiden eenheden tot een gemeenschappelijk doel. Die Natie of het Verbond van Natiën, die door een krachtig en wijs bestuur, de vrede zal bewaren over de wijde, wijde wereld en aldus de menschheid in haar geheel helpen op te heffen tot den volgende trap harer bestemming, moet in staat zijn

dien grondtoon van samenwerking aan te geven en hare werkzaamheden in zeer hooge mate in overeenstemming daarmede te brengen. Volgens de lezing van Mevr. Besant over „Theosofie en Imperialisme” zal thans de Britsche natie getoetst worden op hare bekwaamheid, in dit opzicht, om een groot Wereldrijk vast te houden en te handhaven; een rijk, dat wijs en rechtvaardig zal worden bestuurd, niet ter wille van de heerlijkheid der overheerschende macht, maar voor het welzijn en de voorspoed der bestuurde volkeren en koloniën. Moge zij zich verheffen tot dat voorrecht en tot die verantwoordelijkheid die nu binnen haar bereik zijn! Maar zoo zij ongelukkigerwijze daarin niet mocht slagen, dan zal een kort uitstel in het bereiken van den eerstvolgenden trap der menschheid daarvan het gevolg zijn; maar dan zal ook een ander Volk, of Verbond van Volkeren, gevonden worden en gebruikt worden om het werk op te nemen, dat de Britsche natie wellicht zou falen te volbrengen. Want de ontwikkeling *moet* en *zal* voorwaarts gaan, onverschillig of zij, die het eerst aangezocht waren om mede te werken in het uitvoeren van eenig bepaald onderdeel van het werk zich inspannen om tot dat voorrecht op te rijzen of niet. Zoo niet, *zij* lijden het grootste verlies — voor de rest misschien zal er een klein oponthoud uit voortvloeien, maar de Goddelijke Wet van ontwikkeling zal door andere worden volvoerd, die beter luisteren naar den Goddelijke oproep.

III.

En nu de Theosofische Vereeniging en haar verband met de Toekomst, die ons wacht, bezien in het licht van neigingen, die in het Verleden en het Tegenwoordige gezien kunnen worden. Gansch van deze Vereeniging afgescheiden zien wij gedurende de laatste eeuw eene neiging om niet enkel groote vernuften, wijzen, heiligen en wijsgeeren, maar ook een groot aantal denkende mannen en vrouwen van matig verstand in onmiddellijke en nauwe aanraking te brengen met de eeuwige, geestelijke waarheden, die achter de verschijnselen liggen. Emerson, Carlyle, Ruskin en Browning behoorden tot een aantal hooge geestelijk, intuïtief voelende pioniers van eene groote beweging, pioniers wier geschriften en invloed aan een groot aantal denkende menschen, die van het geloof hunner kerk vervreemd waren, een gevoel hergaven van verwant te zijn aan een Eeuwig, Weldadig, Machtig Vernuft en Vernuften, die, van achter het tooneel van haar tegenwoordig objectief bewustzijn de menschheid naar een glorievolle Toekomst dringen. Lees in dit opzicht Emerson.

“Daar is geen toeval en geen regeeringloosheid in het Heelal.

Alles is systeem en trapsgewijze opklimming. Ieder God zit hier in zijn sfeer. De jeugdige sterfeling treedt de zaal van het uitspannel binnen; daar is hij alleen met hen alleen, zij storten op

hem weldaden en gaven uit, en wenken hem op tot hun tronen. Op dit oogenblik en onophoudelijk vallen sneeuwstormen en illusiën. Hij verbeeldt zich te zijn in een groote menschenmassa, die dezen of genen kant uit zwaait en wier bewegingen en daden hij moet gehoorzamen; hij denkt zich arm, verlaten en onbeduidend. De razende menigte slingert hem her- en derwaarts, en gelast woedend nu dat dit moet worden gedaan, dan dat. Wat is hij, dat hij hun wil zou kunnen weerstaan? Ieder oogenblik komen nieuwe veranderingen en nieuwe stortbuien van teleurstellingen om hem te verbijsteren en af te leiden. En wanneer, nu en dan, voor een oogenblik de lucht opklaart en de wolken langzamerhand een weinig scheuren, dan zitten daar nog steeds de goden op hunne tronen rondom hem, — zij alleen met hem alleen”.

Illusies.

“Zal het hart, dat zooveel ontvangen heeft, geloof stellen in de Macht, waardoor het leeft? Zou het niet beter doen andere leidlieden te verlaten en naar de ziel te luisteren, die het zoo vriendelijk heeft geleid, en zooveel geleerd, zeker wetende dat de toekomst het verleden waardig zou zijn?” (*New England Reformers.*)

Nog mag hier worden aangehaald een stuk van Browning's "Paracelsus", een uit zoo talloos velen dier Herauten van een zonnigen dageraad, die ditzelfde Evangelie der hoop aanwijst, zelfs een weinig duidelijker, gegrond op eene intuïtieve zeker-

heid voor de menschheid, van de heerlijkheden der Toekomst die ons wacht.

“Vooruitgang is de wet van het leven, de mensch is nog geen mensch. En ik zal niet aannemen dat zijn levensdoel gediend, zijn einde bereikt is, zijn innerlijke kracht uitgestort is, wanneer slechts hier en daar een ster de duisternis verdrijft, hier en daar een uitstekend vernuft zijn ter aarde liggende metgezellen overziet: wanneer het starrenheir, de duisternis ten spijt, opeens zijn licht doet stralen, wanneer de gansche menschheid gelijkelijk volmaakt is, gelijk in volwassen krachten — dan en niet eerder, zeg ik, begint in 't algemeen 's menschen kindschheid.

Maar in den voltooiden mensch begint eene neiging tot God opnieuw te komen. Voortekenen zeiden dat thans de mensch in aantocht is; aldus verrijzen in 's menschen binnenste in het vooruitzicht verhevene verwachtingen, symbolen, typen van eenē nevelachtige pracht, voordat het leven in dien eeuwigten cirkel zijn loop volbrengt. Want de menschen beginnen de grenzen hunner naturen te overschrijden, en vinden nieuwe hoop en nieuwe zorg, die snel komen in de plaats van hun eigen vreugde en verdriet; zij worden te groot voor enge opvatting van goed en kwaad, die verdwijnen voor de onmetelijke dorst naar het goede: terwijl de vrede steeds meer en meer binnen hen oprijst. En zelfs nu zijn er zulke men-

schen op aarde, vredevol te midden der slechts half gevormde schepselen rondom hen, die door hen gered en met hen vereenigd zullen worden.”

Langs gelijke lijnen met dezen oproep tot de meer beschaafden en meer nadenkenden onder de menschheid, om naar de boodschap betreffende geestelijke werkelijkheden te luisteren langs den weg van hun hooger vernuft en bespiegeling, liep eene belangwekkende beweging die hare volgelingen minder had onder de beschaafden en wijsgeerigen dan onder de godsdienstige en licht bewogen naturen. Ik heb hier het oog op de Spiritistische beweging; proefnemingen in aansluiting met haar hebben aan duizenden zielen, die op weg waren verlamd te worden door godsdienstigen twijfel en onzekerheid, duidelijk gemaakt, dat de menschheid, naar wel bewezen eerstehands getuigenis, niet alleen een wezen is van dit stoffelijk gebied, maar dat zij een toekomst voor zich heeft na den dood van haar stoffelijk omhulsel.

En alweer is die beweging, die heden ten dage zoo krachtig is in Amerika en die ons eigen land met haar literatuur overstroomt, die beweging bekend bij hare verschillende volgelingen als Gedachte-Genezing, Christelijke Wetenschap, Nieuwe gedachte, Practische Bovennatuurkunde, nog een stroom dier neiging in diezelfde algemeene richting — en leidt zij de menschen tot eene proefondervindelijke eerstehands ervaring van zich zelve

als bovennatuurlijke wezens in onmiddelijke en intieme verwantschap met eene Eeuwige kracht — eene kracht, die volgens hare aanhangers, hen voorwaarts stuwt ter verkrijging van welvaart, heil en gezondheid op alle gebieden. Zij nemen proeven en zij behalen goede gevolgen, ofschoon in de meeste gevallen waarschijnlijk zonder eenig recht begrip der krachten, die zij gebruiken, of der juiste middelen, waardoor hunne wonderbaarlijke genezingen worden verkregen.

Al deze en andere bewegingen openen tot nu ongedroomde wegen en krachten in 's menschen natuur, die gebruikt kunnen worden ten goede en ten kwade.

En ten slotte is er, maar naar mijne meening niet de minste, de Theosofische beweging. De Theosofische Vereeniging, die beschouwd kan worden als eene uiterlijke en zichtbare, doch slechts zeer gedeeltelijke voorstelling der Theosofische beweging, heeft afdeelingen en zeer toegewijde leden van allerlei geloof, niet alleen in Europa en Amerika, maar in bijna iedere beschaafde streek der Aarde. Haar motto is Waarheid, haar eerste en enig verbindend doel, Broederschap. Indien zij zich kan verheffen tot hare voorrechten en aansprakelijkheid, heeft zij een zeer belangrijken rol te vervullen in verband met dat hedendaagsch ontwaken van den mensch

tot een bewustzijn zijner bovennatuurlijke krachten. Zoo hare leden zich hunne verantwoordelijkheid bewust zijn, zoude de Theosofische Vereeniging, thans en in de toekomst, moeten staan als een bestendigende, in evenwicht houdende, invloed te midden van Spiritisme, Gedachtegenezing en andere dergelijke bewegingen, waarvan reeds gesproken is.

Daar haar motto Waarheid is en daar zij onder hare leden mannen en vrouwen telt van fijn verstand, van filosofische kennis, van klaar voorvoelen vereenigd met verstandelijke waarneming, behoorde zij te zijn en is zij dan ook een middel om tot de menschheid begrijpelijke, filosofische en wetenschappelijke verklaringen te brengen der bovennatuurlijke krachten, die nu ontdekt staan te worden door honderden, neen door duizenden volgelingen van helderziendheid, spiritisme en gedachtegenezing, wier proefnemingen ervaring ten gevolge hebben, ervaring soms schrik aanjagend en zelfs gevaarlijk voor wie de proef neemt en voor zijne vrienden, daar zij zoo weinig begrepen wordt.

Voorts, daar het eerste en eenige bindend doeleinde der Theosofische Vereeniging Broederschap is, zou — naar het mij toeschijnt — eene harer essentiële verrichtingen moeten zijn om al den invloed, dien hare leden kunnen uitoefenen, in de verschillende deelen der wereld, waar zij gevestigd zijn, te bezigen, om deze nieuwtodekte krachten

te leiden in kanalen, die zij dienstbaar zou maken enkel voor de beste belangen der menschheid. Deze fijnere krachten der natuur hebben de neiging om, wanneer zij voor stoffelijke of zelfzuchtige doeleinden worden gebezigd, kwaad te doen aan de maatschappij en wellicht zelfs aan de personen die die krachten gebruikten; want deze verborgen krachten, die gebruikt zouden kunnen worden om lijden te genezen, of te verzachten, zouden eveneens gebezigd kunnen worden om lijden te veroorzaken en zelfs om te dooden; en men rilt bij de gedachte aan de misdaden, die daardoor mogelijk zouden worden in de handen van gewetenlooze of zelfs maar onwetende en misleidde menschen. Aldus zullen niet alleen de theosofen, maar allen, wien de toekomstige belangen der menschheid ter harte gaan, naarmate zij den toestand verstaan, medewerken in dezen bijzonderen werkring der Theosofische beweging door het belang te doen uitkomen, zoo voor zichzelf als voor anderen, om de fijnere krachten der natuur, waaromtrent wij leeren iets te begrijpen, als heilig te beschouwen, — heilig voor den dienst der menschheid en die nooit gebezigd mogen worden voor het afgescheidene zelf ten koste van anderen — heilig om het geestelijke of vereenigende element der menschelijke natuur te prikkelen, maar die nooit gebruikt mogen worden als een middel om materiele welvaart, of persoonlijke kracht of roem te vergrooten.

De Theosofische Vereeniging nu, is in de toekomst die ons wacht, naarmate jaar na jaar der twintigste eeuw voortspoedt, geroepen hare plaats in te nemen onder de voorwaartsche bewegingen naar vooruitgang — hare plaats als een hoofd en een hart van die toekomstige Menschelijkheids Godsdienst, die hare volgelingen zal hebben, verbonden niet met één uitsluitend geloof, hetzij Christelijk of Boeddhistisch of Hindoesch, maar met alle. Zal de Theosofische Vereeniging rijzen tot de kroon van hare hooge roeping? Reeds is zij gebruikt door de Hoeders der menschheid om aan deze eenige waarheden van zeer hoog belang te brengen; eene daarvan, en niet de minst gewichtige en die, zoo men er naar luistert, in staat is eene levenwekkende kracht op Godsdiensten over de gansche wereld uit te oefenen, is het feit dat geloovige, verstandige zielen van ieder groot wereldgeloof langs haar eigen lijn van geestelijke ontwikkeling toegang zullen vinden, als zij er maar naar willen zoeken, tot dat oude, nauwe pad, waarvan het betreden ieder mensch zal voeren tot zijn Meester, tot eene natuurlijke en veilige ontplooiing der verborgen krachten, sluimerende in hem, en wellicht nog in de meer verwijderde toekomst tot het beërven van zijne eigen Goddelijk Mensch-zijn tot “de maat der gestalte van de volheid van Christus.”

Zal de Theosofische Vereeniging, naarmate zij grooter wordt en meer populair, in de toekomst

voortgaan te rijzen tot de kroon harer hooge roeping? Zoo neen, dan zullen andere samenvoevingen van menschen gevonden worden om het werk te doen, dat thans ons is aangeboden. Maar wij mogen hopen te kunnen vasthouden aan dit ons voorrecht met alle verantwoordelijkheid daaraan verbonden, zoo de leden slechts getrouw blijven aan ons motto Waarheid, ons éénig bindend doeleinde Broederschap, en dan nog maar naarmate zij dat doen. De Theosofische Vereeniging zal op bevredigende wijze de taak vervullen, die haar in de toekomst zal worden aangewezen, juist naarmate zij, als één lichaam, het geheim leert der overeenstemming, die voortvloeit uit eene evenwichtige vereeniging van Waarheid en Broederschap. Indien dus de Theosofische Vereeniging getrouw wil blijven aan hare idealen, en zoo wij, die nu leden zijn, hare voorrechten en verantwoordelijkheid wenschen te deelen, dan moeten wij de les leeren om krachtig vast te houden aan ons eigen inzicht van Waarheid, om met verstand en zonder kortzichtigheid te streven dat uit te breiden, al moge op dit oogenblik de naaste stap tot een verder uitzicht niet aangenaam zijn, en voorts om te dulden, ja zelfs te verwelkomen de uitdrukking van andere aanzichten, die oprecht gehouden worden door andere zoekers naar de waarheid, hoezeer zij ook van het onze moge verschillen. Maar boven alles, indien — naar wij hebben gezien — het doel voor de menschen van ons ras op den eerstvolgenden

trap hunner ontwikkeling is het vinden en aankweken van het vereenigend beginsel in hun aard met andere afgescheidene menschelijke eenheden — indien onze nationale en sociale doeleinden meer in de richting van samenwerking moeten zijn dan in die van concurreeren dan moet veelmeer eene organisatie direct verbonden aan de bevordering der geestelijke ontwikkeling der menschheid, eenigen vooruitgang maken in de verwezenlijking van samenwerking, broederschap, ja zelfs éénheid harer leden, zoodat zij hare ware plaats kan innemen in de Toekomst, die ons wacht.

Dit nu kan alleen geschieden door standvastiglijk alle persoonlijke verschillen te laten wegvallen, en hen onderschikt te maken aan ons gemeenschappelijk doel, onze oogen standvastig gericht houdende op den eindpaal van het Goddelijk Mensch-zijn en onze harten geopend voor de geestelijke invloeden, die ons als een middel gebruiken om zich in de wereld te openbaren.

EINDE.

THEOSOFISCHE
BIBLIOTHEEK
Toijkstraat 154 Amsterdam

- 1 SEP. 2012

TYP. DUWAER & VAN GINKEL.
BLOEMGRACHT 8. AMSTERDAM.